

T.C.
BAŞBAKANLIK
Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG.0.10/101-1066 /1082

10/3/2005

Konu : Kanun Tasarısı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

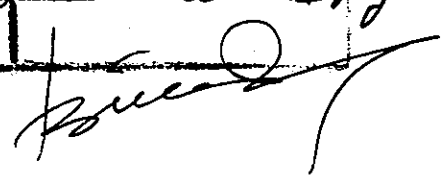
Adalet Bakanlığı'na hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulu'na 28/2/2005 tarihinde kararlaştırılan "Çocukları Koruma Kanunu Tasarısı" ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.


Recep Tayyip ERDOĞAN
Başbakan

EKİ :
1- Kanun Tasarısı
2- Gerekçe (Genel-Madde)

T.C. M. M. BAŞKANLIĞI	
Genel Kom.	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal
Esas Kom.	Adalet
Tarih	10.3.2005 / 991
E. Md.	ED. 15/3
BAŞKAN	



GENEL GEREKÇE

Uluslararası belgelerde, suça sürüklenen çocukların yetişkinler gibi yargılanmaları ve cezalandırılmalarının, onları suç ve benzeri risklerden koruyamadığı gibi, daha fazla riske açık hâle getirdiği gerçeğinden hareketle, çocuklara özgü kanun, usul ve makamların oluşturulması gerektiği bildirilmektedir. Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesi ile, çocuklara özgü kanun, usul ve makamlar oluşturma gerekliliği tüm taraf devletler için bir yükümlülük hâline gelmiştir.

Almanya, İngiltere, Avusturya, Danimarka, Galler ve İrlanda gibi pek çok ülkede bu yükümlülüğün bir gereği olarak çocuklara özgü kanunlar kabul edilmiştir. İsviçre gibi bazı ülkeler ise genel yasalar içerisinde çocuklara özgü düzenlemeler yapmayı tercih etmektedirler.

Bilindiği üzere, Türkiye’de çocuklara özgü ilk kanun, 7/11/1979 tarihli ve 2253 sayılı Çocuk Mahkemelerinin Kuruluşu, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun olup, 21/11/1979 tarihli ve 16816 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmış, 1 Haziran 1982 tarihinde yürürlüğe girmiş ve bugüne kadar altı kez değişikliğe uğramıştır.

Ceza hukukumuzu oluşturan temel müesseselerde önemli değişiklikler yapan 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ile 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun 1/4/2005 tarihinde yürürlüğe girecek olup, bu kanunlar ve çocuklarla ilgili olarak tarafı bulunduğumuz uluslararası sözleşme ve bildirgeler karşısında, 2253 sayılı Kanunun yeniden gözden geçirilmesi zorunluluğu ortaya çıkmıştır.

Kanunda, çocukların suç sayılan eylemlerinin bir kısmının çocukların içinde bulundukları koşullardan kaynaklandığı, bir kısmının ise ergenliğe özgü davranışlar olduğu öngörüsünden hareketle, risk faktörünün araştırılması ve ortadan kaldırılması için etkili önlemlere başvurulmasını sağlayıcı mekanizmaların oluşturulması hedeflenmektedir.

Bu nedenle Kanunun amacı; özel korunma ihtiyacı olan veya suça sürüklenen çocukların korunmasını, haklarının ve esenliklerinin güvence altına alınmasını, toplumun adalet ve güvenlik ihtiyacının karşılanmasını hedefleyen çocuk adalet sisteminin esas ve usullerini düzenlemek olarak belirlenmiştir.

Kanunda, çocukla ilgili tüm işlemler için çocuğun yararına öncelik verilmesi ilkesi benimsenmiştir. Çocukların suç ve benzeri tüm sosyal risklerden korunmaları onların öncelikli yararı gereğidir. Bu nedenle Kanun, koruyucu ve destekleyici tedbirlere büyük önem verilerek hazırlanmıştır.

Çocuk adalet sisteminde çocuğun fiili kadar içinde bulunduğu koşullar da önem taşımaktadır. Çocuğu kişisel özellikleri ve içinde bulunduğu koşullar incelenmeksizin, onun yararına en uygun kararın verilmesi mümkün değildir. Bu nedenle, Kanunda sosyal araştırma raporu ve kimler tarafından ne suretle hazırlanacağına ilişkin hükümlere yer verilmiştir.

Çocuk hakkında verilen kararın sonuçları daima izlenmeli ve bu karar ile amaca ulaşılamadığının fark edilmesi hâlinde, uygun başkaca tedbirlerin denenmesi yoluna başvurulabilmelidir. Bu nedenle çocuk hakkında karar veren mahkemenin, çocuk hakkında verilen kararları izleme ve gerektiğinde değiştirme veya sonlandırma yetkisine sahip olması gerekir.



Çocukların suç gibi önemli bir tehlikeden korunabilmeleri onların gelişimlerine yönelik her tür tehlikeye karşı duyarlı bir adalet mekanizması ile sağlanabilir. Bu nedenle, Kanunda çocuk mahkemeleri, sadece çocuğun işlemiş bulunduğu suç ile değil, aynı zamanda çocuğun karşı karşıya kaldığı her tür ihmal ve istismar süreci ile ilgili olarak görevlendirilmiştir.

Bu Kanun yukarıda belirtilen gerekçelerle hazırlanmıştır.



MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Maddede, Kanunun amacı, özel korunma ihtiyacı olan çocukları, içinde bulundukları tehlikeden koruyan, onların temel haklarını temin eden, fiziki ve manevi varlıklarının korunmasını, sağlıklı gelişimini gerçekleştirmek üzere ekonomik, sosyal, kültürel ve hukukî şartları sağlayan, bu çocukları etkili ve işlevsel bir kişilikle topluma kazandıran korunmanın, esas ve usulleri ile suça sürüklenen çocukların yararını gözeten, onların kişisel özelliklerini dikkate alan, toplumsal sorumluluk bilinçlerinin gelişmesine yardımcı olan, cezaya son çare olarak başvuran, cezada suça orantılılığı gözeten, adil yargılama ilkesini hayata geçiren, çocuk adalet sisteminin usullerine ilişkin hükümler olarak açıklanmıştır.

Madde 2- Maddede, özel korunma ihtiyacında olan çocuklar hakkında alınan tedbirler ile suça sürüklenen çocuklar hakkında verilen güvenlik tedbirlerinin esas ve usulleri ile uygulanmasına ilişkin hükümler düzenlenmiş, söz konusu düzenleme ile çocuk mahkemelerinin, ceza yargılaması yapan bir mahkeme olması yanında, tehlike altında bulunan çocuklar hakkında koruyucu tedbir kararı veren mahkeme niteliğine sahip olması esası da benimsenmiştir.

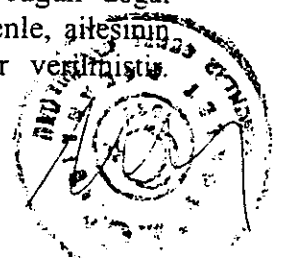
Ayrıca, çocuk mahkemelerinin kuruluş, görev ve yetkilerine ilişkin esaslar da kapsama dahil edilmiştir.

Madde 3- Maddede, Kanunun değişik yerlerinde geçen terimler tanımlanmak suretiyle, gereksiz tekrarların önüne geçilmek istenilmiştir.

Madde 4- Madde ile, çocuğun yaşama, gelişme, korunma ve katılım haklarının güvence altına alınması, çocuğun yarar ve esenliğinin gözetilmesi, çocuk ve ailesinin herhangi bir nedenle ayrımcılığa tâbi tutulmaması, çocuk ve ailesi bilgilendirilmek suretiyle karar sürecine katılımlarının sağlanması, çocuğun, ailesinin, ilgililerin, kamu kurumlarının ve sivil toplum kuruluşlarının işbirliği içinde çalışmaları, insan haklarına dayalı, adil, etkili ve süratli bir usul izlenmesi, soruşturma ve kovuşturma sürecinde çocuğun durumuna uygun özel ihtimam gösterilmesi, kararların alınmasında ve uygulanmasında, çocuğun yaşına ve gelişimine uygun eğitimi ve öğrenimini, kişiliğini ve toplumsal sorumluluğunu geliştirmesinin desteklenmesi, çocuklar hakkında hapis cezasına en son çare olarak başvurulması, tedbir kararı verilirken kurumda bakım ve kurumda tutmanın son çare olarak görülmesi, kararların verilmesinde ve uygulanmasında toplumsal sorumluluğun paylaşılmasının sağlanması, çocukların bakılıp gözetildiği, tedbir kararlarının uygulandığı kurumlarda yetişkinlerden ayrı tutulmaları, çocuklar hakkında yürütülen işlemlerde, yargılama ve kararların yerine getirilmesinde kimliğinin başkaları tarafından belirlenememesine yönelik önlemlerin alınması yolundaki ilkeler öngörülerek, medenî haklardan yararlandırılmaları ile çocuğa özgü iyileştirici adalet sisteminin imkânlarından yararlandırılması benimsenmiştir.

Madde 5- Madde ile, çocuklar hakkında alınacak koruyucu ve destekleyici tedbirler ayrıntılı ve karışıklığa yer vermeyecek biçimde düzenlenmiş, çocukların içinde bulundukları özel durumlar dikkate alınarak, her çocuğun kişisel özelliklerine uygun tedbirin alınması hedeflenmiştir.

Maddede düzenlenen tedbirler, öncelikli olarak, tehlike altındaki çocuğun doğal ortamı olan ailesinin yanında kalması temel esas olarak benimsenmiş, bu nedenle, ailesinin mali, sosyal, kültürel yönden desteklenmesine yönelik hükümlere de yer verilmiştir.



Toplumsal kaynakların harekete geçirilmesi suretiyle, kamu kurumları ile sivil toplum kuruluşlarının amaca yönelik yardımlarından yararlanılması esası benimsenmiştir.

Ancak, alınan her türlü tedbire rağmen, çocuğun içinde bulunduğu ortamda iyileşme olmayacağının anlaşılması hâlinde, diğer benzeri doğal ortamlarda tutulması, buna rağmen sonuç alınamaması hâlinde de en son çare olarak kurum hizmetlerinden yararlandırılması temel amaç olarak kabul edilmiştir.

Madde 6- Maddede, herhangi bir yolla bir çocuğun özel korunma ihtiyacı içinde olduğu bilgisine ulaşan, adlî ve idarî merciiler ile kolluk görevlileri, sağlık ve eğitim kuruluşları ile sivil toplum kuruluşlarına çocuklarla ilgili genel koruma görevi bulunan Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna söz konusu tehlikelilik hâlinin bildirilmesi yükümlülüğü getirilmiştir.

Ayrıca, özel korunma ihtiyacı olan çocuğun kendisine ve onun bakımından sorumlu bulunan kimselere, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunun destekleyici ve koruyucu hizmetlerini talep etme hakkı tanınmıştır.

Öte yandan, bildirimde muhatap olan Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna çocuklarla ilgili tedbirlerin bir an önce hayata geçirilmesi için, çocuğun içinde bulunduğu riskli ortamla ilgili araştırmayı gecikmeksizin yapma yükümlülüğü getirilmiştir.

Madde 7- Madde ile destekleyici ve koruyucu tedbir kararının re'sen ya da ilgililerin talepleri üzerine alınabileceği öngörülmüş, mahkemece bir tedbire hükmedilmesi yanında duruma uygun birden fazla tedbire hükmedilmesine imkan tanınmış, ayrıca karar verilmezden önce verilen karar ile amaca ulaşılmasını temin etmek üzere mahkemece, çocuğun kişisel özellikleri ve sosyal çevresi hakkında bilgi veren sosyal incelemenin yaptırılması konusunda mahkeme yetkili kılınmıştır.

Ayrıca, verilen tedbir kararının, amaca ulaşmadığının ya da ulaşmayacağının anlaşılması hâlinde, çocuğun yararına uygun başkaca bir tedbir kararı alınması, başka bir ifade ile alınan tedbir kararının, gözden geçirilip gerektiğinde değiştirilmesi, gerektiğinde de verilen tedbir kararının kaldırılması öngörülmüştür.

Ancak, tedbir kararının onsekiz yaşın doldurulması ile kendiliğinden sona ereceği hükme bağlanmış, çocuk tarafından rıza gösterildiği takdirde ise, eğitim ve öğreniminin devamı maksadıyla, tedbir kararının devamına karar verilmesine imkan tanınmıştır.

Öte yandan, madde ile Kanunun kapsamındaki destekleyici ve koruyucu tedbirler yanında 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu hükümleri uyarınca, velayet, vesayet, kayyım, nafaka ve kişisel ilişki kurulma gibi hususlarda da karar vermeye çocuk mahkemesi ve çocuk ağır ceza mahkemesi yetkili kılınmıştır. Belirtmek gerekir ki, maddenin son fıkrasında belirtilen hususlarda karar vermek genel olarak aile mahkemeleri ile sulh hukuk mahkemelerine aittir. Ancak, özel korunma ihtiyacı içinde bulunan çocuklar ile suçla sürüklenen çocuklar bakımından, çocuk mahkemeleri ile çocuk ağır ceza mahkemeleri tarafından maddenin son fıkrasında belirtilen hususlarda karar verilmesi ihtiyacı ortaya çıktığında, çocuk hakkında bu mahkemeler tarafından bu konuda da karar verilecektir.

Madde 8- Maddede, özel korunma ihtiyacı olan çocuklar hakkında koruyucu ve destekleyici tedbir kararlarının, çocuğun yüksek yararı gözetilerek ailesinin veya birlikte yaşadığı kimselerin bulunduğu yerdeki çocuk hâkimince alınması öngörülmüştür.

Çocuk hakkında verilen koruyucu ve destekleyici kararlarla istenilen sonuca ulaşıp ulaşılmadığının tespiti açısından en geç üçer aylık sürelerle inceleme yaptırılması amaçlanmıştır.



Ayrıca, mahkemece verilen tedbir kararlarının yeniden değerlendirilmesi sonucunda, ulaşılan kanaate göre çocuğun üstün yararı gözetilerek kararların kaldırılması, süresinin uzatılması veya değiştirilmesine imkân tanınmıştır.

Madde 9- Maddede, çocuğun derhal bir korunma tedbirinden yararlandırılmasını gerekli kılan hâl söz konusu ise Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna çocukla ilgili korunma işlemlerinin hemen başlatması, bu arada, çocuğun Kuruma geldiği tarihten itibaren en geç iki gün içinde çocuk hâkiminden acil bir korunma kararını talep etme görevi yüklenilmiştir ve acil korunma kararının en fazla otuz günlük süre ile sınırlı olarak verilmesi öngörülmüştür. Bu süreçte Kuruma, çocuğun kişisel özelliklerinin ve diğer bilgileri temin etmek üzere sosyal inceleme yapması zorunluluğu getirilmiştir.

Sosyal inceleme sonucunda, çocuk hakkında elde edilen bilgiler çerçevesinde, tedbir kararına ihtiyaç bulunmadığı kanaatine varılması hâlinde Kuruma, konuya ilişkin görüşlerinin ve başkaca hizmetlere ilişkin bilgilerin çocuk hâkimine bildirilmesi yükümlülüğü öngörülmüştür.

Maddede ayrıca, çocuk hâkimine; Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunun düzenlendiği raporla bağlı olmaksızın, çocuğun ailesine teslim edilip edilmeyeceğine ya da başkaca bir tedbire hükmetme yetkisi tanınmıştır.

Ancak, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından yapılan inceleme sonucunda, çocuğun destekleyici ve koruyucu hizmetlerden yararlandırılması gerektiği sonucuna varılması hâlinde, Kuruma, tedbir kararı alınması talebiyle çocuk hâkimine başvurma zorunluluğu getirilmiştir.

Madde 10- Madde ile, hakkında tedbir kararı verilen çocuğun, kurum hizmetlerinden yararlandırılması konusunda gerekli tedbirleri almak üzere Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu yetkili kılınmış iken, imkânların elverdiği ölçüde çocukların yararını gözeterek gerekli protokolün yapılması suretiyle, diğer resmi kurumlar ile özel kuruluşların hizmetlerinden yararlandırılmasına da imkân tanınmıştır.

Madde 11- Madde, suça sürüklenen çocuklar hakkında, bu Kanunun 5 inci maddesinde öngörülen destekleyici ve koruyucu tedbirlerin, çocuklara özgü güvenlik tedbiri olarak uygulanması öngörülmüştür.

Madde 12- Maddede, suça sürüklenen çocuğun, aynı zamanda akıl hastası olması hâlinde, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 31 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları kapsamına girenler hakkında, çocuklara özgü güvenlik tedbirlerinin uygulanacağı belirtilmiştir.

Madde 13- Madde ile, özel korunma ihtiyacı olan çocuklar ile suça sürüklenen ve ceza sorumluluğu olmayan çocuklar hakkında, tedbirle ulaşılmak istenilen amacın bir an önce gerçekleşmesine sebebiyet verecek olması nedeniyle, çocuklar hakkında duruşma yapılmaksızın dosya üzerinden karar verilmesi konusunda mahkemeler ve çocuk hâkimi yetkili kılınmıştır. Ancak, çocuk hakkında kovuşturma evresine geçilmiş olması durumunda çocuk hâkiminin maddede belirtilen yetkiyi kullanması ortadan kalkacaktır.

Maddede ayrıca, çocuğun sorumluluk bilincini kazanması ve etkin kişiliğini göstermesi bakımından kendisinin görüşlerini ifade etmesi imkanı verilmiştir. Diğer yandan ihtiyaç bulunması hâlinde çocukla muhatap olan ilgililerin dinlenmesi ve çocuğun kişisel özellikleri ile sosyal çevresi hakkında bilgi içeren sosyal incelemenin yaptırılması esası benimsenmiştir.



Madde 14- Madde ile, Kanun kapsamında verilen tedbir kararlarına itiraz edilmesine imkan tanınmış ve bu konuda 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun itiraza ilişkin hükümlerinin tatbik olunacağı öngörülmüştür.

Madde 15- Maddede, suça sürüklenen çocuklar hakkında yapılacak olan soruşturmanın Cumhuriyet başsavcılıklarında kurulan çocuk bürosunda görevli Cumhuriyet savcıları tarafından bizzat yapılacağı belirtilmiş, bu düzenleme ile çocuğun ifadesinin de Cumhuriyet savcısı tarafından alınması amaçlanmıştır.

Cumhuriyet başsavcılığında yapılan soruşturma işlemleri ve ifade alma sırasında çocuğun yanında sosyal çalışma görevlisi bulundurulabileceği belirtilmiş, böylelikle çocuğun bu işlemlerden daha az etkilenmesi amaçlanmıştır.

Cumhuriyet savcısının, soruşturma sırasında gerekli görüldüğünde çocuk hakkında koruyucu ve destekleyici tedbirlerin uygulanmasını çocuk hâkiminden isteyebileceği düzenlenmiştir.

Madde 16- Maddede, gözaltına alınan çocuğun, kolluğun çocuk biriminde tutulacağı, çocuk birimi bulunmayan yerlerde mümkün olduğunca gözaltına alınan yetişkinlerden ayrı bir yerde tutulacağı belirtilmiştir.

Madde 17- Maddede, çocukların yetişkinlerle birlikte suç işlemesi hâlinde, soruşturma ve kovuşturmanın ayrı ayrı yürütüleceği belirtilmiştir.

Maddenin ikinci fıkrasında da, davaların birlikte yürütülmesinin zorunlu görülmesi durumuyla ilgili hükümlere yer verilmiştir.

Madde 18- Maddede, çocuklara zincir, kelepçe ve benzeri aletler takılamayacağı, ancak, zorunlu hâllerde çocuğun kaçmasını, kendisinin veya başkalarının hayat veya beden bütünlükleri bakımından doğabilecek tehlikeleri önlemek için, kolluk görevlileri tarafından gerekli önlem alınabileceği belirtilmiştir.

Madde 19- Maddede, yetişkinler için Ceza Muhakemesi Kanununda düzenlenmeyen kamu davasının açılmasının ertelenmesi kurumu çocuklar için düzenlenmiştir. Buna göre; fiil için Kanunda öngörülen cezanın üst sınırı üç aydan fazla ve iki yıla kadar (iki yıl dahil) hapis cezasını veya fiil adli para cezasını gerektirir ise, Cumhuriyet savcısının delilleri topladıktan sonra şüpheli çocuk hakkında açacağı kamu davasını maddede belirtilen şartların birlikte gerçekleşmesi hâlinde, beş yıl süreyle erteleyebileceği, bu kararın uygulanmasının çocuk hâkiminin onamasına bağlı olduğu belirtilmiştir.

Belirtmek gerekir ki, birinci fıkrada belirtilen sınırlar içinde kalmak koşuluyla hapis cezası ile adli para cezasının birlikte öngörüldüğü suçlar bakımından da bu müessese uygulanacaktır.

Çocuk, erteleme süresi içinde, işlediği kasıtlı bir suçtan dolayı hapis cezasına mahkûm olmadığı takdirde, hakkında kovuşturmaya yer olmadığına kararı verileceği, işlediği kasıtlı bir suçtan dolayı hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde ise, çocuk hakkında ertelenen kamu davasının açılacağı ve erteleme süresince dava zamanaşımının işlemeyeceği düzenlenmiştir.

Fiili işlediği sırada on beş yaşını doldurmamış çocuk bakımından birinci fıkrada belirtilen hapis cezasının üst sınırının üç yıl (üç yıl dahil) olarak uygulanacağı belirtilmiştir.

Madde 20- Maddede, çocuklar hakkında uygulanacak adli kontrol tedbirleri düzenlenmiştir. Buna göre, 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 109 uncu maddesinin birinci fıkrasındaki süre koşuluyla bağlı olmaksızın bu maddede yazılanlarla birlikte, belirlenen çevre sınırları dışına çıkmamak, belirlenen bazı yerlere gidememek veya bazı



yerlere gidebilmek ve belirlenen kişi ve kuruluşlarla ilişkisi kurmamak tedbirlerinden bir ya da birkaçına adli kontrol tedbiri olarak karar verilebilecek, bu tedbirlerden sonuç alınamaması hâlinde, sonuç alınamayacağının anlaşılması veya tedbirlere uyulmaması hâlinde tutuklama kararı verilebilecektir.

Madde 21- Maddede, on beş yaşını doldurmamış çocuklar hakkında tutuklama kararı verilemeyeceği hükme bağlanmıştır.

Madde 22- Maddede, duruşmada hazır bulunabilecekler belirtilmiştir. Buna göre, çocuk, velisi, vasisi, mahkemece görevlendirilmiş sosyal çalışma görevlisi, çocuğun bakımını üstlenen aile ve çocuk kurumunda kalıyor ise kurumun temsilcisi duruşmada hazır bulunabilecektir. Ayrıca, hâkim veya mahkeme, duruşmada çocuğun yanında sosyal çalışma görevlisi bulundurabilecektir.

Çocuk, yararı gerektirdiği takdirde duruşma salonundan çıkarılabileceği gibi sorgusu yapılan çocuğun duruşmada hazır bulundurulmasına da gerek görülmeyebilecektir.

Madde 23- Maddede, yetişkinler için Ceza Muhakemesi Kanununda düzenlenmeyen, hükmün açıklanmasının geri bırakılması kurumu çocuklar için düzenlenmiştir. Buna göre, çocuğa yüklenen suçtan dolayı yapılan yargılama sonunda belirlenen ceza en çok üç yıla kadar (üç yıl dahil) hapis veya adli para cezası ise, maddede belirtilen şartlar mevcut olduğu takdirde hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilecektir. Bu hâlde, çocuğun beş yıl süreyle denetimle serbestlik tedbirine tâbi tutulacağı, bu süre içinde zamanaşımının işlemeyeceği, denetimli serbestlik süresi içinde işlediği hapis cezasını gerektiren kasıtlı bir suç nedeniyle mahkûm olmadığı ve yükümlülöklere uygun davrandığı takdirde, davanın düşmesine karar verileceği, aksi takdirde mahkemenin, geri bıraktığı hükmü açıklayacağı belirtilmiştir.

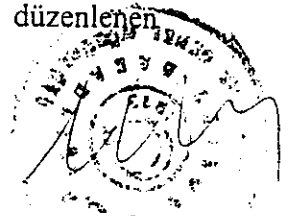
Belirtmek gerekir ki, birinci fıkrada belirtilen sınırlar içinde kalmak koşuluyla hapis cezası ile adli para cezasının birlikte öngörüldüğü suçlar bakımından da bu müessese uygulanacaktır.

Madde 24- Maddede, Türk Ceza Kanununda ve Ceza Muhakemesi Kanununda yer alan uzlaşma hükümlerinin uygulama alanı çocuklar bakımından daha da genişletilmiştir. Buna göre, çocuklarla ilgili olarak uzlaşma, soruşturulması ve kovuşturulması şikayete bağlı olan veya kasten işlenen ve alt sınırı iki yılı aşmayan hapis veya adli para cezasını gerektiren ya da taksirle işlenen suçlarda uygulanabilecektir. Ayrıca, suç tarihinde onbeş yaşını doldurmamış çocuklar bakımından, birinci fıkrada öngörülen süre koşulunun, dört yıl olarak uygulanacağı belirtilmiştir.

Madde 25- Maddede, çocuk mahkemeleri ile çocuk ağır ceza mahkemelerinin kuruluşuna ilişkin hükümlere yer verilmiştir.

Madde 26- Maddede, mahkemelerin görevleri ayrı ayrı olarak belirtilmektedir. Maddenin üçüncü fıkrasında, çocuk mahkemeleri ile çocuk ağır ceza mahkemelerinin ve gerektiğinde çocuk hâkiminin, bu Kanunda yazılı koruyucu ve destekleyici tedbirleri almakla görevli olduğu ve diğer kanunlarda yer alan koruyucu ve destekleyici tedbirlerle ilgili olarak da karar vermeye görevli olduğu ifade edilmiştir.

Bilindiği üzere, çocuklar hakkında koruyucu ve destekleyici tedbirlerin alınmasında aile mahkemeleri kurulan yerler bakımından bu mahkemeler, kurulu bulunmayan yerler bakımından ise asliye hukuk mahkemeleri görevlidir. Maddede yer alan son fıkra ile, belirtilen hususlarda, çocuklar hakkında karar verme görevi, bu Kanun ile düzenlenen



mahkemelere verilmektedir. Bununla birlikte, aile mahkemelerinin, kendilerine intikal eden esas dava ile birlikte, çocuklar hakkında da koruyucu ve destekleyici kararların alınmasında görevleri devam edecektir. Maddenin son fıkrasıyla öngörülen amaç; özel korunma ihtiyacı içinde bulunan çocuklar ile suça sürüklenen çocuklar hakkında bu Kanunla kurulan mahkemelerin ve çocuk hâkiminin karar vermesidir. Bununla birlikte, aile mahkemelerinin görev alanında kalan, örneğin boşanma davası gibi davalarda, aile mahkemesi tarafından görülen boşanma davasında, çocukla ilgili tedbir kararı verilebilecektir. Ancak, bu tür esas davaya bağlı bulunmayan ve çocuklarla ilgili koruyucu ve destekleyici karar alınmasını gerektiren hususlarda aile mahkemesi değil bu Kanunla kurulan mahkemeler ve çocuk hâkimi karar verebilecektir.

Ayrıca, bu Kanunda öngörülen mahkemelerin kurulmadığı yerler bakımından da aile mahkemelerinin görevleri devam edecektir.

Öte yandan, 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ile belirli suçlar bakımından görevlendirilen ağır ceza mahkemeleri, çocuk mahkemeleri ile çocuk ağır ceza mahkemelerinin görevi kapsamına giren çocukların yargılamasında görevli olmayıp, bu suçları işleyen çocukların yargılaması da çocuk mahkemeleri ile çocuk ağır ceza mahkemeleri tarafından yerine getirilecektir.

Madde 27- Maddede, mahkemelerin yargı çevresi düzenlenmiştir.

Madde 28- Maddede, mahkemelerde görev yapacak hâkimlerin atanmaları ve atamada tercih edilen nitelikler düzenlenmiştir.

Madde 29- Maddede, Cumhuriyet başsavcılıklarında bir çocuk bürosu kurulacağı hükme bağlanmıştır.

Madde 30- Maddede, çocuk bürosunun görevleri sayılmıştır.

Madde 31- Maddede, çocuklarla ilgili kolluk görevinin kolluğun çocuk birimleri tarafından yerine getirileceği hükme bağlanmış, ayrıca, bu görevin yerine getirilmesinde uyulacak esas ve usuller belirlenmiştir.

Madde 32- Maddede, mahkemelerde görevlendirilecek hâkimler ve Cumhuriyet savcıları ile sosyal çalışma görevlileri ve denetim görevlilerinin eğitimine ilişkin hükümlere yer verilmiştir.

Madde 33- Maddede, pedagoji, psikoloji, sosyal hizmet ve çocuk gelişimi ve eğitimi alanlarında çalışan meslek mensuplarının Adalet Bakanlığı tarafından, mahkemelere, en az lisans öğrenimi görmüş olanlar arasından yeterli sayıda sosyal çalışma görevlisi atanacağı, atamada; çocuk ve aile sorunları ile çocuk hukuku ve çocuk suçluluğunun önlenmesi alanlarında lisansüstü eğitim yapmış olanların tercih edileceği, bu görevlilerin bulunmaması, görevin bunlar tarafından yapılmasında fiili veya hukukî bir engel bulunması ya da başka bir uzmanlık dalına ihtiyaç duyulması gibi durumlarda, diğer kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanlar ile serbest meslek icra eden birinci fıkrafta öngörülen nitelikleri haiz kimselerinde de sosyal çalışma görevlisi olarak görevlendirilebileceği belirtilmiştir.

Madde 34- Maddede, sosyal çalışma görevlilerinin görevleri belirtilmiştir.

Madde 35- Maddede, sosyal inceleme raporu, raporun kapsamı ve raporun hazırlanmasına ilişkin hükümlere yer verilmiştir.



Madde 36- Maddede, hakkında koruyucu ve destekleyici tedbir kararı verilen, kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararı onanan ve hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilen çocuğun denetim altına alınmasına karar verilebileceği ifade edilmektedir.

Bilindiği gibi, denetim altına alma ile ilgili olarak gerek Türk Ceza Kanununda ve gerekse Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunda hükümler bulunmaktadır. Çocuklarla ilgili olarak, maddede yer alan hususlarda hâkim veya mahkeme tarafından çocuklar hakkında denetim uygulanmasına karar verilebilecektir.

Madde 37- Bu Kanun kapsamında bulunan çocuklar hakkında uygulanacak denetim görevi, Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri ile Koruma Kurulları Kanunu hükümleri doğrultusunda yerine getirilecektir. Bu nedenle maddede, denetim altına alınan çocukla ilgili olarak denetimli serbestlik ve yardım merkezi şube müdürlüğü tarafından bir denetim görevlisi görevlendirileceği ve görevlendirme sırasında çocuğun kişisel özellik ve ihtiyaçlarının dikkate alınacağı ve çocuğa kolay ulaşabilecek olanların tercih edileceği hükme bağlanmıştır.

Buna göre, çocuk hakkında mahkeme veya hâkim tarafından denetim altına alınmasına karar verilecek, ancak, denetim görevlisinin kim olacağı ve görevlendirilmesi belirtilen Kanunla kurulan müdürlük tarafından yerine getirilecektir.

Madde 38- Maddede çocuklar hakkında görevlendirilen denetim görevlilerinin görevleri düzenlenmektedir. Ancak belirtmek gerekir ki, Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri ile Koruma Kurulları Kanununda, denetim görevlileri bakımından öngörülen görevlerin yanında, çocuklar hakkında ayrıca bu maddede belirtilen görevler uygulanacaktır. Ancak bu görevler ile belirtilen Kanunda yer alan görevler arasında çatışma veya başka nedenle tercih yapılması gerektiği durumlarda, bu maddede belirtilen görevler ve hükümler öncelikle uygulanacaktır.

Madde 39- Maddede, çocuğa uygulanacak denetimin yöntemi, denetim görevlisince, sosyal incelemeyi yapan uzman veya mahkeme nezdindeki sosyal çalışma görevlisi ile birlikte, görevlendirmeyi takip eden on gün içinde hazırlanacak bir planla belirleneceği ve denetim planının hazırlanmasında dikkate alınacak hususlar belirtilmektedir.

Denetim planı, mahkeme veya çocuk hakimi tarafından onaylandıktan sonra derhal uygulanacaktır. Maddede ayrıca, denetim görevlisinin, kararın uygulama biçimi, çocuk üzerindeki etkileri ile çocuğun ana ve babası, vasisi, bakım ve gözetiminden sorumlu kimselerin veya kurumların çocuğa karşı sorumluluklarını gereğince yerine getirip getirmediikleri, kararın değiştirilmesini gerektirir bir durum olup olmadığı ve istenen diğer hususlarda her ay, ayrıca talep hâlinde mahkemeye her zaman için rapor vereceği belirtilmektedir.

Madde 40- Maddede denetimin sona ermesine ilişkin hükümlere yer verilmiştir. Buna göre, kararda öngörülen sürenin dolmasıyla denetim sona erer. Tedbirden beklenen yararın elde edilmesi hâlinde denetim, sürenin dolmasından önce de kaldırılabilir. Denetim, çocuğun başka bir suçtan dolayı tutuklanması veya cezasının yerine getirilmesine başlanmakla da sona erecektir.

Madde 41- Maddede, sosyal inceleme raporu ile denetim planı ve raporunun kimler tarafından alınabileceği ve bu hakkın sınırlarına ilişkin hükümlere yer verilmiştir.



Madde 42- Maddede, bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde 18/6/1927 tarihli ve 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu, 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu hükümlerinin uygulanacağı, ayrıca, denetim konusunda, Kanunda hüküm bulunmayan hâllerde, Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri ile Koruma Kurulları Kanunu hükümlerinin uygulanacağı ifade edilmiştir.

Madde 43- Maddede, çocuk hakkında verilen koruyucu ve destekleyici tedbir kararlarının giderlerinin Devletçe ödeneceği, bunun mahkemece verilecek bir karar ile tespit edileceği ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu hükümlerine göre çocuğa bakmakla yükümlü olan kimsenin malî durumunun müsait olması hâlinde, Devletçe ödenen meblağın tahsili için ilgililere rücû edileceği belirtilmiştir.

Madde 44- Maddede, Kanun kapsamına giren görevlerle bağlantılı olarak kamu görevlileri hakkında 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümlerinin uygulanmayacağı hükme bağlanmıştır.

Madde 45 – Maddede, Kanunun 5 inci maddesinde yer alan koruyucu ve destekleyici tedbirlerin hangi bakanlık, kurum veya kuruluş tarafından yerine getirileceği hükme bağlanmıştır.

Madde 46- Maddede, Kanun gereğince kurulacak mahkemelerin kuruluş ve çalışmaları için gerekli sınıflardan yeteri kadar kadro temin edileceği hükme bağlanmıştır.

Madde 47- Maddede, Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmeliklerin Adalet Bakanlığınca altı ay içinde çıkarılacağı hükme bağlanmıştır.

Madde 48 – Maddenin birinci fıkrası ile, 7/11/1979 tarihli ve 2253 sayılı Çocuk Mahkemelerinin Kuruluşu, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmaktadır.

Maddenin ikinci fıkrasında, yürürlükten kaldırılan 2253 sayılı Kanuna yapılan yollamalar bakımından ortaya çıkabilecek sorunların giderilmesi bakımından düzenleme yapılmıştır.

Geçici Madde 1- Maddenin;

Birinci fıkrasında, Kanun hükümlerine göre kurulup faaliyete geçen çocuk mahkemeleri ile çocuk ağır ceza mahkemelerinin göreve başladıkları tarihten sonraki dava ve işler bakımından görevli olacağı,

İkinci fıkrasında, çocuk mahkemesi ile çocuk ağır ceza mahkemesi kurulmayan yerlerde, bu mahkemeler kurulup göreve başlayınca kadar, çocuklar tarafından işlenen suçlara ait soruşturma ve kovuşturmanın, Cumhuriyet savcılığı ve görevli mahkemece Kanun hükümlerine göre yapılacağı,

Üçüncü fıkrasında, çocuk mahkemesi bulunmayan yerlerde, mahkeme kurulup göreve başlayınca kadar özel korunma ihtiyacı olan çocuklar hakkında tedbir kararlarının görevli hukuk mahkemeleri tarafından yerine getirileceği,

Dördüncü fıkrasında, Adalet Bakanlığının koordinatörlüğünde ilgili bakanlıklar ve bağlı kuruluşların Kanunun yürürlüğü tarihinden itibaren altı ay içinde koruyucu ve destekleyici tedbirleri yerine getirmek üzere gerekli tedbirleri alacağı, hüküm altına alınmıştır.



Madde 49- Yürürlük maddesidir.

Madde 50- Yürütme maddesidir.



ÇOCUKLARI KORUMA KANUNU TASARISI

BİRİNCİ KISIM

Amaç, Kapsam, Temel İlkeler, Koruyucu ve Destekleyici Tedbirler

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Tanımlar ve Temel İlkeler

Amaç

Madde 1- (1) Bu Kanunun amacı, özel korunma ihtiyacı olan veya suça sürüklenen çocukların korunmasına, haklarının ve esenliklerinin güvence altına alınmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2- (1) Bu Kanun, özel korunma ihtiyacı olan çocuklar hakkında alınacak tedbirler ile suça sürüklenen çocuklar hakkında uygulanacak güvenlik tedbirlerinin usul ve esaslarına, çocuk mahkemelerinin kuruluş, görev ve yetkilerine ilişkin hükümleri kapsar.

Tanımlar

Madde 3- (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

a) Çocuk: Daha erken yaşta ergin olsa bile, onsekiz yaşını doldurmamış kişiyi; bu kapsamda,

1. Özel korunma ihtiyacı olan çocuk: Bedensel, zihinsel, ahlaki, sosyal ve duygusal gelişimi ile kişisel güvenliği tehlikede olan, ihmal veya istismar edilen ya da suç mağduru çocuğu,

2. Suça sürüklenen çocuk: Kanunlarda suç olarak tanımlanan bir fiili işlediği iddiası ile hakkında soruşturma veya kovuşturma yapılan ya da işlediği fiilden dolayı hakkında güvenlik tedbirine karar verilen çocuğu,

b) Mahkeme : Çocuk mahkemeleri ile çocuk ağır ceza mahkemelerini,

c) Çocuk hâkimi: Hakkında kovuşturma başlatılmış olanlar hariç; suça sürüklenen çocuklarla, özel korunma ihtiyacı olan çocuklar hakkında uygulanacak tedbir kararlarını veren çocuk mahkemesi hâkimini;

d) Kurum: Bu Kanun kapsamındaki çocuğun bakılıp gözetildiği, hakkında verilen tedbir kararlarının yerine getirildiği kurumları,

e) Sosyal çalışma görevlisi: Pedagoji, psikoloji, sosyal hizmet ve çocuk gelişimi ve eğitimi alanlarıyla ihtiyaç duyulan diğer alanlardaki meslek mensuplarını, ifade eder.

Temel ilkeler

Madde 4- (1) Bu Kanunun uygulanmasında, çocuğun haklarının korunması amacıyla;

- a) Çocuğun yaşama, gelişme, korunma ve katılım haklarının güvence altına alınması,
- b) Çocuğun yarar ve esenliğinin gözetilmesi,
- c) Çocuk ve ailesinin herhangi bir nedenle ayrımcılığa tâbi tutulmaması,
- d) Çocuk ve ailesi bilgilendirilmek suretiyle, karar sürecine katılımlarının sağlanması,
- e) Çocuğun, ailesinin, ilgililerin, kamu kurumlarının ve sivil toplum kuruluşlarının işbirliği içinde çalışmaları,
- f) İnsan haklarına dayalı, adil, etkili ve süratli bir usul izlenmesi,

g) Soruşturma ve kovuşturma sürecinde çocuğun durumuna uygun özel ihtimam gösterilmesi,

h) Kararların alınmasında ve uygulanmasında, çocuğun yaşına ve gelişimine uygun eğitimi ve öğrenimini, kişiliğini ve toplumsal sorumluluğunu geliştirmesinin desteklenmesi,

i) Çocuklar hakkında hapis cezasına en son çare olarak başvurulması,

j) Tedbir kararı verilirken kurumda bakım ve kurumda tutmanın son çare olarak görülmesi, kararların verilmesinde ve uygulanmasında toplumsal sorumluluğun paylaşılmasının sağlanması,

k) Çocukların bakılıp gözetildiği, tedbir kararlarının uygulandığı kurumlarda yetişkinlerden ayrı tutulmaları,

l) Çocuklar hakkında yürütülen işlemlerde, yargılama ve kararların yerine getirilmesinde kimliğinin başkaları tarafından belirlenememesine yönelik önlemler alınması, ilkeleri gözetilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Koruyucu ve Destekleyici Tedbirler

Koruyucu ve destekleyici tedbirler

Madde 5- (1) Koruyucu ve destekleyici tedbirler, çocuğun öncelikle kendi aile ortamında korunmasını sağlamaya yönelik, danışmanlık, eğitim, bakım, sağlık ve barınma konularında alınacak tedbirlerdir. Bunlardan;

a) Danışmanlık tedbiri, çocuğun bakımından sorumlu olan kimselere çocuk yetiştirme konusunda; çocuklara da eğitim ve gelişimleri ile ilgili sorunlarının çözümünde yol göstermeye,

b) Eğitim tedbiri, çocuğun bir eğitim kurumuna gündüzlü veya yatılı olarak devamına; iş ve meslek edinmesi amacıyla bir meslek veya sanat edinme kursuna gitmesine veya meslek sahibi bir ustanın yanına yahut kamuya ya da özel sektöre ait işyerlerine yerleştirilmesine,

c) Bakım tedbiri, çocuğun bakımından sorumlu olan kimsenin herhangi bir nedenle görevini yerine getirememesi hâlinde, çocuğun resmî veya özel bakım yurdu ya da koruyucu aile hizmetlerinden yararlandırılması veya bu kurumlara yerleştirilmesine,

d) Sağlık tedbiri, çocuğun fiziksel ve ruhsal sağlığının korunması ve tedavisi için gerekli tıbbi bakım ve rehabilitasyonuna, bağımlılık yapan maddeleri kullananların tedavilerinin yapılmasına,

e) Barınma tedbiri, barınma yeri olmayan çocuklu kimselere veya hayatı tehlikede olan hamile kadınlara uygun barınma yeri sağlamaya, yönelik tedbirdir.

(2) Hakkında, birinci fıkranın (e) bendinde tanımlanan barınma tedbiri uygulanan kimselerin, talepleri hâlinde kimlikleri ve adresleri gizli tutulur.

(3) Tehlike altında bulunmadığının tespiti ya da tehlike altında bulunmakla birlikte, veli veya vasisinin ya da bakım ve gözetiminden sorumlu kimsenin desteklenmesi suretiyle, tehlikenin bertaraf edileceğinin anlaşılması hâlinde; çocuk, bu kişilere teslim edilir. Bu fıkranın uygulanmasında, çocuk hakkında birinci fıkra belirtilen tedbirlerden birisine de karar verilebilir.

Kuruma başvuru

Madde 6- (1) Adli ve idari merciler, kolluk görevlileri, sağlık ve eğitim kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, özel korunma ihtiyacı olan çocuğu Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna bildirmekle yükümlüdür. Çocuk ile çocuğun bakımından sorumlu kimseler çocuğun korunma altına alınması amacıyla Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna başvurabilir.

(2) Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu kendisine bildirilen olaylarla ilgili olarak gerekli araştırmayı derhal yapar.

Koruyucu ve destekleyici tedbir kararı alınması

Madde 7- (1) Çocuklar hakkında koruyucu ve destekleyici tedbir kararı; çocuğun anası, babası, vasisi, bakım ve gözetiminden sorumlu kimse, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu ve Cumhuriyet savcısının istemi üzerine veya re'sen çocuk hâkimi tarafından alınabilir.

(2) Tedbir kararı verilmeden önce, çocuk hakkında sosyal inceleme yaptırılabilir.

(3) Tedbirin türü kararda gösterilir. Bir veya birden fazla tedbire karar verilebilir.

(4) Hâkim, hakkında koruyucu ve destekleyici tedbire karar verdiği çocuğun denetim altına alınmasına da karar verebilir.

(5) Hâkim, çocuğun gelişimini göz önünde bulundurarak koruyucu ve destekleyici tedbirin kaldırılmasına veya değiştirilmesine karar verebilir. Bu karar acele hâllerde, çocuğun bulunduğu yer hâkimi tarafından da verilebilir. Ancak bu durumda karar, önceki kararı alan hâkim veya mahkemeye bildirilir.

(6) Tedbirin uygulanması, onsekiz yaşın doldurulmasıyla kendiliğinden sona erer. Ancak hâkim, eğitim ve öğrenimine devam edebilmesi için ve rızası alınmak suretiyle tedbirin uygulanmasına belli bir süre daha devam edilmesine karar verebilir.

(7) Mahkeme, özel korunma ihtiyacı olan çocuk hakkında, koruyucu ve destekleyici tedbir kararının yanında, 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu hükümlerine göre, velayet, vesayet, kayyım, nafaka ve kişisel ilişki kurulması hususlarında da karar vermeye yetkilidir.

Tedbirlerde yetki

Madde 8- (1) Özel koruma ihtiyacı olan çocuklar hakkında koruyucu ve destekleyici tedbirler, çocuğun menfaatleri bakımından ailesinin veya birlikte yaşadığı kimselerin bulunduğu yerdeki çocuk hâkimince alınır.

(2) Tedbir kararlarının uygulanması, kararı veren hakim veya mahkemece en geç üçer aylık sürelerle incelettirilir.

(3) Hakim veya mahkeme; denetim memurları, çocuğun velisi, vasisi, bakım ve gözetimini üstlenen kimselerin, tedbir kararını yerine getiren kişi ve kuruluşun temsilcisi ile Cumhuriyet savcısının talebi üzerine veya re'sen çocuğa uygulanan tedbirin sonuçlarını inceleyerek kaldırabilir, süresini uzatabilir veya değiştirebilir.

Acil korunma kararı alınması

Madde 9- (1) Derhal korunma altına alınmasını gerektiren bir durumun varlığı hâlinde çocuk, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından bakım ve gözetim altına alındıktan sonra acil korunma kararının alınması için Kurum tarafından çocuğun Kuruma geldiği tarihten itibaren en geç iki gün içinde çocuk hâkimine müracaat edilir. Hâkim tarafından, üç gün içinde talep hakkında karar verilir. Hâkim, çocuğun bulunduğu yerin gizli tutulmasına ve gerektiğinde kişisel ilişkinin tesisine karar verebilir.

(2) Acil korunma kararı en fazla otuz günlük süre ile sınırlı olmak üzere verilebilir. Bu süre içinde Kurumca çocuk hakkında sosyal inceleme yapılır. Kurum, yaptığı inceleme sonucunda, tedbir kararı alınmasının gerekmediği sonucuna varırsa bu yöndeki görüşünü ve sağlayacağı hizmetleri hâkime bildirir. Çocuğun, ailesine teslim edilip edilmeyeceğine veya uygun görülen başkaca bir tedbire hâkim tarafından karar verilir.

(3) Kurum, çocuk hakkında tedbir kararı alınması gerektiği sonucuna varırsa, hâkimden koruyucu ve destekleyici tedbir kararı verilmesini talep eder.

Bakım ve barınma kararlarının yerine getirilmesi

Madde 10- (1) Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından, kendisine intikal eden olaylarda acil bakımı gerektiren durumlar ile diğer bakımı gerektiren durumda gerekli önlemler derhal alınarak çocuk, resmî veya özel kuruluşlara yerleştirilir.

Çocuklara özgü güvenlik tedbiri

Madde 11- (1) Bu Kanunda düzenlenen koruyucu ve destekleyici tedbirler, suça sürüklenen ve ceza sorumluluğu olmayan çocuklar bakımından, çocuklara özgü güvenlik tedbiri olarak anlaşılır.

Akıl hastalığı

Madde 12- (1) Suça sürüklenen çocuğun aynı zamanda akıl hastası olması hâlinde, 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 31 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları kapsamına giren çocuklar hakkında, çocuklara özgü güvenlik tedbirleri uygulanır.

Tedbir kararlarında usul

Madde 13- (1) Bu Kanunun 7 nci maddesinin yedinci fıkrasında öngörülen durumlar hariç olmak üzere, suça sürüklenen ve ceza sorumluluğu olmayan çocuklarla özel korunma ihtiyacı olan çocuklar hakkında duruşma yapılmaksızın tedbir kararı verilir.

(2) Tedbir kararının verilmesinden önce, çocuğun görüşü alınır, ilgililer dinlenebilir, çocuk hakkında sosyal inceleme raporu düzenlenmesi istenebilir.

Kanun yolu

Madde 14- (1) Bu Kanun hükümlerine göre, çocuk hâkimi tarafından alınan tedbir kararlarına karşı, 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun itiraza ilişkin hükümleri uygulanır.

İKİNCİ KISIM

Soruşturma ve Kovuşturma

BİRİNCİ BÖLÜM

Soruşturma

Soruşturma

Madde 15- (1) Suça sürüklenen çocuk hakkındaki soruşturma çocuk bürosunda görevli Cumhuriyet savcısı tarafından bizzat yapılır.

(2) Çocuğun ifadesinin alınması veya çocuk hakkındaki diğer işlemler sırasında, çocuğun yanında sosyal çalışma görevlisi bulundurulabilir.

(3) Cumhuriyet savcısı soruşturma sırasında gerekli görüldüğünde çocuk hakkında koruyucu ve destekleyici tedbirlerin uygulanmasını çocuk hâkiminden isteyebilir.

Çocuğun gözetiminde tutulması

Madde 16- (1) Gözetim altına alınan çocuklar, kolluğun çocuk biriminde tutulur.

(2) Kolluğun çocuk biriminin bulunmadığı yerlerde çocuklar, imkânlar ölçüsünde gözetim altına alınan yetişkinlerden ayrı bir yerde tutulur.



İştirak halinde işlenen suçlar

Madde 17- (1) Çocukların yetişkinlerle birlikte suç işlemesi hâlinde, soruşturma ve kovuşturma ayrı yürütülür.

(2) Davaların birlikte yürütülmesinin zorunlu görülmesi halinde, genel mahkemelerde, yargılamanın her safhasında, mahkemelerin uygun bulması şartıyla, birleştirme kararı verilebilir. Bu takdirde birleştirilen davalar genel mahkemelerde görülür.

Çocuğun nakli

Madde 18- (1) Çocuklara zincir, kelepçe ve benzeri aletler takılamaz. Ancak; zorunlu hâllerde çocuğun kaçmasını, kendisinin veya başkalarının hayat veya beden bütünlükleri bakımından doğabilecek tehlikeleri önlemek için kolluk tarafından gerekli önlem alınabilir.

Kamu davasının açılmasının ertelenmesi

Madde 19- (1) Fiil için kanunda öngörülen cezanın üst sınırı üç aydan fazla ve iki yıla kadar (iki yıl dahil) hapis cezasını veya fiil adli para cezasını gerektirir ise, Cumhuriyet savcısı tarafından deliller toplandıktan sonra, şüpheli hakkında açılacak kamu davası;

- a) Çocuğun daha önce kasıtlı bir suçtan mahkûm olmamış bulunması,
- b) Yapılan soruşturmanın, kamu davası açılmasının ertelenmesi hâlinde şüphelinin suç işlemekten çekineceği kanaatini vermesi,
- c) Kamu davası açılmasının ertelenmesinin, şüpheli ve toplum açısından kamu davası açılmasından daha yararlı olması,

d) Suçun işlenmesiyle mağdurun veya kamunun uğradığı zararın, aynen iade, suçtan önceki hâle getirme veya tazmin suretiyle tamamen giderilmesi,

koşullarının birlikte gerçekleşmesi hâlinde, beş yıl süreyle ertelenebilir.

(2) Kamu davasının açılmasının ertelenmesine ilişkin kararın uygulanması, çocuk hâkiminin onamasına bağlıdır. Bu husustaki karar beş gün içinde verilir.

(3) Erteleme süresi içinde işlediği kasıtlı bir suçtan dolayı hapis cezasına mahkûm olmadığı takdirde, kovuşturmaya yer olmadığına karar verilir. Erteleme süresi içinde işlediği kasıtlı bir suçtan dolayı hapis cezasına mahkûmiyet hâlinde kamu davası açılır. Erteleme süresince zamanasını işlemez.

(4) Kamu davasının açılmasının ertelenmesine ilişkin kararlar, bunlara mahsus bir sisteme kaydedilir. Bu kayıtlar, ancak bir soruşturma veya kovuşturmayla bağlantılı olarak Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme tarafından istenmesi hâlinde, bu maddede belirtilen amaç için kullanılabilir.

(5) Fiili işlediği sırada onbeş yaşını doldurmamış çocuk bakımından, birinci fıkrada öngörülen hapis cezasının üst sınırı üç yıl (üç yıl dahil) olarak uygulanır.

Adli kontrol

Madde 20- (1) Suça sürüklenen çocuklar hakkında soruşturma veya kovuşturma evrelerinde adli kontrol tedbiri olarak 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun 109 uncu maddesinin birinci fıkrasındaki süre koşuluyla bağlı olmaksızın bu maddede sayılanlar ile aşağıdaki tedbirlerden bir ya da birkaçına karar verilebilir;

- a) Belirlenen çevre sınırları dışına çıkmamak,
- b) Belirlenen bazı yerlere gidememek veya ancak bazı yerlere gidebilmek,
- c) Belirlenen kişi ve kuruluşlarla ilişki kurmamak.

(2) Ancak bu tedbirlerden sonuç alınamaması, sonuç alınamayacağının anlaşılması veya tedbirlere uyulmaması durumunda tutuklama kararı verilebilir.



Tutuklama yasağı

Madde 21- (1) Onbeş yaşını doldurmamış çocuklar hakkında tutuklama kararı verilemez.

İKİNCİ BÖLÜM

Kovuşturma

Duruşma

Madde 22- (1) Çocuk, velisi, vasisi, mahkemece görevlendirilmiş sosyal çalışma görevlisi, çocuğun bakımını üstlenen aile ve kurumda bakılıyorsa kurumun temsilcisi duruşmada hazır bulunabilir.

(2) Mahkeme veya hâkim, çocuğun sorgusu veya çocuk hakkındaki diğer işlemler sırasında, çocuğun yanında sosyal çalışma görevlisi bulundurabilir.

(3) Duruşmalarda hazır bulunan çocuk, yararı gerektirdiği takdirde duruşma salonundan çıkarılabileceği gibi sorgusu yapılmış çocuğun duruşmada hazır bulundurulmasına da gerek görülmeyebilir.

Hükmün açıklanmasının geri bırakılması

Madde 23- (1) Çocuğa yüklenen suçtan dolayı yapılan yargılama sonunda belirlenen ceza, en çok üç yıla kadar (üç yıl dahil) hapis veya adli para cezası ise; mahkemece, hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verilebilir.

(2) Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararının verilebilmesi için gerekli koşullar şunlardır:

- a) Çocuğun daha önce kasıtlı bir suçtan mahkûm olmamış bulunması,
- b) Çocuğun yeniden suç işlemeyeceği hususunda kanaat gelmiş olması,
- c) Çocuk hakkında, kişilik özellikleri ile duruşmadaki tutum ve davranışları itibarıyla bir cezaya hükmedilmesine gerek görülmemesi,

d) Suçun işlenmesiyle mağdurun veya kamunun uğradığı zararın, aynen iade, suçtan önceki hâle getirme veya tazmin suretiyle, tamamen giderilmesi. Suçun işlenmesiyle kamunun uğradığı zarar miktarının belirlenememesi hâlinde, mahkemece takdir edilecek bir miktarda paranın bir defada Maliye veznesine yatırılması.

(3) Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararının verilmesi hâlinde, çocuk, beş yıl süreyle denetimli serbestlik tedbirine tâbi tutulur. Bu süre içinde dava zaman aşımı durur.

(4) İkinci fıkranın (d) bendinde belirtilen koşulun yerine getirilememesi hâlinde; denetimli serbestlik süresince sanığa aşağıdaki yükümlülüklerden biri yüklenerek, hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilebilir:

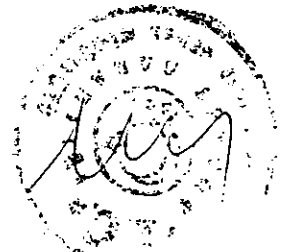
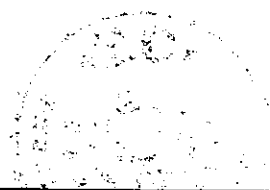
a) Suçun işlenmesiyle mağdurun veya kamunun uğradığı zararın, aylık taksitler hâlinde ödenerek tamamen giderilmesi,

b) Suçun işlenmesiyle kamunun uğradığı zarar miktarının belirlenememesi hâlinde, mahkemece takdir edilecek miktarda paranın aylık taksitler hâlinde Maliye veznesine yatırılması.

(5) Denetimli serbestlik süresi içinde işlediği kasıtlı bir suçtan dolayı hapis cezasına mahkûm olmadığı ve yükümlülükler uygun davranıldığı takdirde, davanın düşmesine karar verilir.

(6) Çocuğun denetimli serbestlik süresi içinde işlediği hapis cezasını gerektiren kasıtlı bir suç nedeniyle mahkûm olması veya yükümlülüklerine aykırı davranması hâlinde, mahkeme geri bıraktığı hükmü açıklar. Ancak mahkeme, yükümlülüklerin yerine getirilme durumunu göz önünde bulundurarak, çocuk hakkında belirlenen cezada yarı oranına kadar indirim yapabilir.

(7) Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararına itiraz edilebilir.



(8) Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı, bunlara mahsus bir sisteme kaydedilir. Bu kayıtlar, ancak bir soruşturma veya kovuşturmayla bağlantılı olarak Cumhuriyet savcısı, hâkim veya mahkeme tarafından istenmesi hâlinde, bu maddede belirtilen amaç için kullanılabilir.

Uzlaşma

Madde 24- (1) Suça sürüklenen çocuklarla ilgili olarak uzlaşma, soruşturulması ve kovuşturulması şikayete bağlı olan veya kasten işlenen ve alt sınırı iki yılı aşmayan hapis veya adli para cezasını gerektiren ya da taksirle işlenen suçlarda uygulanır.

(2) Suç tarihinde onbeş yaşını doldurmamış çocuklar bakımından, birinci fıkrada öngörülen hapis cezasının alt sınırı dört yıl olarak uygulanır.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Mahkemeler ve Cumhuriyet Savcılığı

BİRİNCİ BÖLÜM

Mahkemelerin Kuruluş, Görev ve Yetkisi

Mahkemelerinin kuruluşu

Madde 25- (1) Çocuk mahkemesi, tek hâkimden oluşur. Bu mahkemeler her il merkezinde kurulur. Ayrıca, bölgelerin coğrafi durumları ve iş yoğunluğu göz önünde tutularak belirlenen ilçelerde Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun olumlu görüşü alınarak kurulabilir. İş durumunun gerekli kıldığı yerlerde çocuk mahkemelerinin birden fazla dairesi oluşturulabilir. Bu daireler numaralandırılır. Çocuk mahkemelerinde yapılan duruşmalarda Cumhuriyet savcısı bulunmaz.

(2) Çocuk ağır ceza mahkemelerinde bir başkan ile yeteri kadar üye bulunur ve mahkeme bir başkan ve iki üye ile toplanır. Bu mahkemeler bölgelerin coğrafi durumları ve iş yoğunluğu göz önünde tutularak belirlenen yerlerde Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunun olumlu görüşü alınarak kurulur. İş durumunun gerekli kıldığı yerlerde çocuk ağır ceza mahkemelerinin birden fazla dairesi oluşturulabilir. Bu daireler numaralandırılır.

Mahkemelerinin görevi

Madde 26- (1) Çocuk mahkemesi, asliye ceza mahkemesi ile sulh ceza mahkemesinin görev alanına giren suçlar bakımından, suça sürüklenen çocuklar hakkında açılacak davalara bakar.

(2) Çocuk ağır ceza mahkemesi, çocuklar tarafından işlenen ve ağır ceza mahkemesinin görev alanına giren suçlarla ilgili davalara bakar.

(3) Mahkemeler ve çocuk hâkimi, bu Kanunda ve diğer kanunlarda yer alan tedbirleri almakla görevlidir.

(4) Çocuklar hakkında açılan kamu davaları, Kanunun 17 nci maddesi hükümleri saklı kalmak kaydıyla bu Kanunla kurulan mahkemelerde görülür.

Mahkemelerinin yargı çevresi

Madde 27- (1) Çocuk mahkemelerinin yargı çevresi, kurulduğu il ve ilçenin mülki sınırlarıyla belirlenir.

(2) Çocuk ağır ceza mahkemelerinin yargı çevresi, bulundukları il merkezi ve ilçeler ile bunlara adli yönden bağlanan ilçelerin idari sınırlarıdır.

(3) Coğrafi durum ve iş yoğunluğu göz önünde tutularak çocuk mahkemeleri ile çocuk ağır ceza mahkemelerinin yargı çevresinin belirlenmesine veya değiştirilmesine Adalet Bakanlığının önerisi üzerine Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca karar verilir.



Hâkimlerin atanmaları

Madde 28- (1) Mahkemelere, atanacakları bölgeye veya bir alt bölgeye hak kazanmış, adli yargıda görevli, tercihen çocuk hukuku alanında uzmanlaşmış, çocuk psikolojisi ve sosyal hizmet alanlarında eğitim almış olan hâkimler ve Cumhuriyet savcıları arasından Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca atama yapılır.

(2) Atamalarda istekli olanlarla daha önce bu görevlerde bulunmuş olanlara öncelik tanınır.

(3) Herhangi bir nedenle görevine gelemeyen hâkimin yerine bu hâkim görevine başlayınca veya Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca yetkilendirme yapıncaya kadar, o yerdeki hâkimlerden hangisinin bakacağı, birinci fıkrada aranan nitelikler de gözetilerek adli yargı adalet komisyonu başkanınca belirlenir.

İKİNCİ BÖLÜM

Cumhuriyet Savcılığı ve Kolluk

Cumhuriyet savcılığı çocuk bürosu

Madde 29- (1) Cumhuriyet başsavcılıklarında bir çocuk bürosu kurulur. Cumhuriyet başsavcısınınca 28 inci maddenin birinci fıkrasında öngörülen nitelikleri haiz olanlar arasından yeterli sayıda Cumhuriyet savcısı, bu büroda görevlendirilir.

Çocuk bürosunun görevleri

Madde 30- (1) Çocuk bürosunun görevleri;

- a) Suça sürüklenen çocuklar hakkındaki soruşturma işlemlerini yürütmek,
 - b) Çocuklar hakkında tedbir alınması gereken durumlarda, gecikmeksizin tedbir alınmasını sağlamak,
 - c) Özel korunma ihtiyacı olan, suç mağduru veya suça sürüklenen çocuklardan yardıma, eğitime, işe, barınmaya ihtiyacı olan veya uyum güçlüğü çeken kimselere ihtiyaç duydukları destek hizmetlerini sağlamak üzere, ilgili kamu kurum ve kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği içinde çalışmak, bu gibi durumları çocukları korumakla görevli kurum ve kuruluşlara bildirmek,
 - d) Bu Kanunla ve diğer kanunlarla verilen görevleri yerine getirmektir.
- (2) Gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde, bu görevler çocuk bürosunda görevli olmayan Cumhuriyet savcıları tarafından da yerine getirilebilir.

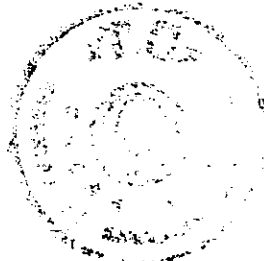
Kolluğun çocuk birimi

Madde 31- (1) Çocuklarla ilgili kolluk görevi, öncelikle kolluğun çocuk birimleri tarafından yerine getirilir.

(2) Kolluğun çocuk birimi, özel korunma ihtiyacı olan veya suça sürüklenen çocuklar hakkında işleme başlandığında durumu, çocuğun veli veya vasisine veya çocuğun bakımını üstlenen kimseye, baroya ve Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna, çocuk resmi bir kurumda kalıyorsa ayrıca kurum temsilcisine bildirir. Ancak, çocuğu suça azmettiren veya istismar eden yakınlarına bilgi verilmez.

(3) Çocuk, kollukta bulunduğu sırada, yanında yakınlarından birinin bulunmasına imkân sağlanır.

(4) Kolluğun çocuk birimlerindeki personeline, kendi kurumları tarafından çocuk hukuku, çocuk suçluluğunun önlenmesi, çocuk gelişimi ve psikolojisi, sosyal hizmet gibi konularda eğitim verilir.



(5) Çocuğun özel korunma ihtiyacı içinde bulunduğunun bildirimi ya da tespiti veya hakkında acil korunma kararı almak için beklemenin, çocuğun yararına aykırı olacağını gösteren nedenlerin varlığı hâlinde kolluğun çocuk birimi, durumun gerektirdiği önlemleri almak suretiyle çocuğun güvenliğini sağlar ve mümkün olan en kısa sürede Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumuna teslim eder.

Görevlilerin eğitimleri

Madde 32- (1) Mahkemelerde görevlendirilecek hâkimler ve Cumhuriyet savcıları ile sosyal çalışma görevlilerine ve denetimli serbestlik ve yardım merkezi şube müdürlüğünde görevli denetim görevlilerine, adaylık dönemlerinde Adalet Bakanlığınca belirlenen esaslara uygun, çocuk hukuku, sosyal hizmet, çocuk gelişimi ve psikolojisi gibi konularda eğitim verilir.

(2) Mahkemelere atananların, görevleri süresince, alanlarında uzmanlaşmalarını sağlama ve kendilerini geliştirmelerine yönelik hizmet içi eğitim almaları sağlanır.

(3) Hizmet öncesi ve hizmet içi eğitimin usul ve esasları yönetmelikle belirlenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Sosyal İnceleme

Sosyal çalışma görevlileri

Madde 33- (1) Adalet Bakanlığınca mahkemelere, en az lisans öğrenimi görmüş olanlar arasından yeterli sayıda sosyal çalışma görevlisi atanır. Atamada; çocuk ve aile sorunları ile çocuk hukuku ve çocuk suçluluğunun önlenmesi alanlarında lisansüstü eğitim yapmış olanlar tercih edilir.

(2) Bu görevlilerin bulunmaması, görevin bunlar tarafından yapılmasında fiili veya hukuki bir engel bulunması ya da başka bir uzmanlık dalına ihtiyaç duyulması gibi durumlarda, diğer kamu kurum ve kuruluşlarında çalışanlar ile serbest meslek icra eden birinci fıkrada öngörülen nitelikleri haiz kimseler de sosyal çalışma görevlisi olarak görevlendirilebilirler.

(3) Hakkında sosyal inceleme yapılacak çocuğun, incelemeye tâbi tutulacak çevresi mahkemenin yetki alanı dışında ise, davayı gören mahkemenin talimatına bağlı olarak çocuğun bulunduğu yerdeki mahkemece inceleme yaptırılır. Büyükşehir belediye sınırları içinde kalan yerlerde bu inceleme, davayı gören mahkemeye bağlı olarak çalışan sosyal çalışma görevlilerince yapılabilir.

Sosyal çalışma görevlilerinin görevleri

Madde 34 - (1) Sosyal çalışma görevlilerinin görevi;

a) Görevlendirildikleri çocuk hakkında derhâl sosyal inceleme yapmak ve hazırladıkları raporları kendilerini görevlendiren mercie sunmak,

b) Suça sürüklenen çocuğun ifadesine başvurulduğu durumlarda yanında bulunarak, uzman bilgisine ihtiyaç duyulan konularda Cumhuriyet savcısına, mahkemeye veya çocuk hâkimine bilgi vermek,

c) Bu Kanun kapsamında mahkemeler ve çocuk hâkimleri tarafından verilen diğer görevleri yerine getirmektir.

(2) İlgililer, sosyal çalışma görevlilerinin çalışmaları sırasında, kendilerine yardımcı olmak ve çocuk hakkında istenen bilgileri vermek zorundadır.

(3) Sosyal çalışma görevlilerinin, görevleri sırasında yaptıkları ve hâkim tarafından takdir edilen masrafları Cumhuriyet başsavcılığının suçüstü ödeneğinden ödenir.



Sosyal inceleme

Madde 35- (1) Bu Kanun kapsamındaki çocuklar hakkında mahkemeler, çocuk hâkimleri veya Cumhuriyet savcılarınca gerektiğinde çocuğun bireysel özelliklerini ve sosyal çevresini gösteren inceleme yaptırılır.

(2) Derhal tedbir alınmasını gerektiren durumlarda sosyal inceleme daha sonra da yaptırılabilir.

(3) Mahkeme veya çocuk hâkimi tarafından çocuk hakkında sosyal inceleme yaptırılmaması halinde, gerekçesi kararda gösterilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Denetim

Denetim altına alma kararı

Madde 36- (1) Hakkında koruyucu ve destekleyici tedbir kararı verilen, kamu davasının açılmasının ertelenmesi kararı onanan, hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı verilen çocuğun denetim altına alınmasına karar verilebilir.

Denetim görevlisinin görevlendirilmesi

Madde 37- (1) Denetim altına alınan çocukla ilgili olarak denetimli serbestlik ve yardım merkezi şube müdürlüğü tarafından bir denetim görevlisi görevlendirilir.

(2) Görevlendirme sırasında çocuğun kişisel özellik ve ihtiyaçları dikkate alınır ve çocuğa kolay ulaşabilecek olanlar tercih edilir.

Denetim görevlisinin görevleri

Madde 38- (1) Denetim görevlisinin görevleri şunlardır:

a) Kararla ulaşılmak istenen amacın gerçekleşmesi için, çocuğun eğitim, aile, kurum, iş ve sosyal çevreye uyumunu güçlendirmek üzere onu desteklemek, yardımcı olmak, gerektiğinde önerilerde bulunmak,

b) Çocuğa eğitim, iş, destek alabileceği kurumlar, hakları ve haklarını kullanma konularında rehberlik etmek,

c) İhtiyaç duyacağı hizmetlerden yararlanmasında çocuğa yardımcı olmak,

d) Kaldığı yerleri ve ilişki kurduğu kişileri ziyaret ederek çocuğun içinde yaşadığı şartları, ailesi ve çevresiyle ilişkilerini, eğitim ve iş durumunu, boş zamanlarını değerlendirme faaliyetlerini yerinde incelemek,

e) Alınan kararın uygulanmasını, bu uygulamanın sonuçlarını ve çocuk üzerindeki etkilerini izlemek, tâbi tutulduğu yükümlülüklerin yerine getirilmesini denetlemek,

f) Çocuğun gelişimi hakkında, üçer aylık sürelerle Cumhuriyet savcısı veya mahkemeye rapor vermek.

(2) Denetim görevlisi, görevini yerine getirirken gerektiğinde çocuğun ana ve babası, vasisi, bakım ve gözetiminden sorumlu kimse ve öğretmenleriyle işbirliği yapar.

(3) Çocuğun ana ve babası, vasisi, bakım ve gözetiminden sorumlu kimse çocuğun devam ettiği okul, işyeri veya çocukla ilgili bilgiye sahip kurumların yetkilileri, denetim görevlisine yardımcı olmak, görevi gereğince istediği bilgileri vermek zorundadırlar.

(4) Çocuğun yakınları denetim görevlisinin yetkilerine müdahale edemezler.



Denetim planı ve raporu

Madde 39- (1) Çocuğa uygulanacak denetimin yöntemi, denetim görevlisince, sosyal incelemeyi yapan uzman veya mahkeme nezdindeki sosyal çalışma görevlisi ile birlikte, görevlendirmeyi takip eden on gün içinde hazırlanacak bir planla belirlenir.

(2) Denetim planı hazırlanırken;

- a) Çocuk hakkında alınan tedbirin amacı, niteliği ve süresi,
 - b) Çocuğun ihtiyaçları,
 - c) Çocuğun içinde bulunduğu tehlike hâlinin ciddiyeti,
 - d) Çocuğun ana ve babası, vasisi, bakım ve gözetiminden sorumlu kimse tarafından çocuğa verilen desteğin derecesi,
 - e) Suça sürüklenmesi sebebiyle tedbir alınmış ise suç teşkil eden fiilin mahiyeti,
 - f) Çocuğun görüşü,
- dikkate alınır.

(3) Denetim planı, mahkeme veya çocuk hâkimince onaylandıktan sonra derhal uygulanır. Denetim görevlisi, kararın uygulama biçimi, çocuk üzerindeki etkileri ile çocuğun ana ve babası, vasisi, bakım ve gözetiminden sorumlu kimselerin veya kurumların çocuğa karşı sorumluluklarını gereğince yerine getirip getirmediği, kararın değiştirilmesini gerektirir bir durum olup olmadığı ve istenen diğer hususlarda her ay, ayrıca talep hâlinde mahkeme veya çocuk hâkimine rapor verir.

Denetimin sona ermesi

Madde 40- (1) Denetim, kararda öngörülen sürenin dolmasıyla sona erer. Tedbirden beklenen yararın elde edilmesi hâlinde denetim, sürenin dolmasından önce de kaldırılabilir.

(2) Denetim, çocuğun başka bir suçtan dolayı tutuklanması veya cezasının yerine getirilmesine başlanmakla sona erer.

Sosyal inceleme ve denetim raporları hakkında bilgi edinme

Madde 41- (1) Sosyal inceleme raporu ile denetim planı ve raporunun birer örneğini çocuğun avukatı ve yasal temsilcisi mahkemeden veya çocuk hâkiminden alabilir. Çocuğa raporun içeriği hakkında bilgi verilir.

(2) Ancak, çocuk ve avukatı hariç olmak üzere birinci fıkrada gösterilen kişilerin sosyal inceleme raporu ile denetim planı ve raporu hakkında bilgi sahibi olmasının çocuğun yararına aykırı olduğuna kanaat getirilirse, bunların incelenmesi kısmen veya tamamen yasaklanabilir.

ALTINCI KISIM

Çeşitli Hükümler

Uygulanacak hükümler

Madde 42- (1) Bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde 18/6/1927 tarihli ve 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu, 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu hükümleri uygulanır.

(2) Denetim konusunda bu Kanunda hüküm bulunmayan hâllerde, Denetimli Serbestlik ve Yardım Merkezleri ile Koruma Kurulları Kanunu hükümleri uygulanır.



Çocuğun giderleri

Madde 43- (1) Çocuk hakkında verilen koruyucu ve destekleyici tedbir kararlarının giderleri Devletçe ödenir. Ödenecek miktar mahkemece verilecek bir karar ile tespit edilir.

(2) 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu hükümlerine göre çocuğa bakmakla yükümlü olan kimsenin malî durumunun müsait olması hâlinde, Devletçe ödenen meblağın tahsili için ilgililere rücû edilir.

Kamu görevlisi

Madde 44- (1) Bu Kanun kapsamına giren görevlerle bağlantılı olarak kamu görevlileri hakkında 2/12/1999 tarihli ve 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun hükümleri uygulanmaz.

Kurumlar

Madde 45- (1) Bu Kanunun 5 inci maddesinde yer alan koruyucu ve destekleyici tedbirlerden;

a) (a) ve (e) bentlerinde yazılı danışmanlık ve barınma tedbirleri Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu ve yerel yönetimler,

b) (b) bendinde yazılı eğitim tedbiri Milli Eğitim Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı,

c) (c) bendinde yazılı bakım tedbiri Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu,

d) (d) bendinde yazılı sağlık tedbiri Sağlık Bakanlığı, tarafından yerine getirilir.

(2) Bu tedbirlerin yerine getirilmesinde kurumların koordinasyonu Adalet Bakanlığınca sağlanır.

Kadrolar

Madde 46- (1) Bu Kanun gereğince kurulacak mahkemelerin kuruluş ve çalışmaları için gerekli sınıflardan yeteri kadar kadro temin edilir.

Yönetmelik

Madde 47- (1) Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar, altı ay içinde Adalet Bakanlığınca çıkarılacak yönetmeliklerle düzenlenir.

Yürürlükten kaldırılan hükümler

Madde 48- (1) 7/11/1979 tarihli ve 2253 sayılı Çocuk Mahkemelerinin Kuruluşu, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

(2) Mevzuatta, yürürlükten kaldırılan 7/11/1979 tarihli ve 2253 sayılı Çocuk Mahkemelerinin Kuruluşu, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanuna yapılan yollamalar, bu Kanuna yapılmış sayılır.

Geçici Madde 1- (1) Bu Kanun hükümlerine göre kurulup faaliyete geçen çocuk mahkemeleri ile çocuk ağır ceza mahkemeleri, göreve başladıkları tarihten sonraki dava ve işler bakımından görevlidir.

(2) Çocuk mahkemeleri ile çocuk ağır ceza mahkemeleri bulunmayan yerlerde, bu mahkemeler kurulup göreve başlayıncaya kadar çocuklar tarafından işlenen suçlara ait soruşturma ve kovuşturmalar Cumhuriyet başsavcılığı ve görevli mahkemelerce bu Kanun hükümlerine göre yapılır.



(3) Çocuk mahkemesi bulunmayan yerlerde, bu mahkeme kurulup göreve başlayıncaya kadar özel korunma ihtiyacı olan çocuklar hakkında tedbir kararları görevli hukuk mahkemelerince alınır.

(4) Adalet Bakanlığının koordinatörlüğünde ilgili bakanlıklar ve bağlı kuruluşlar bu Kanunun yürürlüğü tarihinden itibaren altı ay içinde koruyucu ve destekleyici tedbirleri yerine getirmek üzere gerekli tedbirleri alır. Ayrıca, ilgili bakanlıklar ve bağlı kuruluşlar bu amaçla sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliğine gidebilirler.



T/ 039

Yürürlük

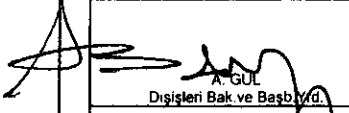
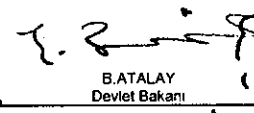
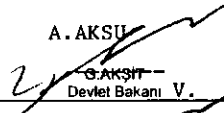
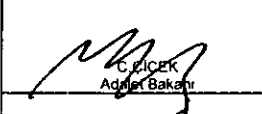
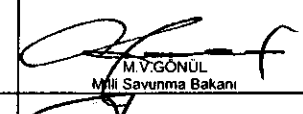
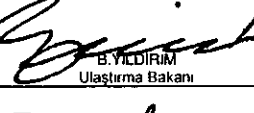
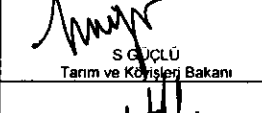
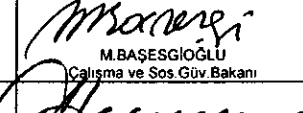
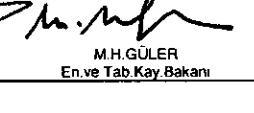
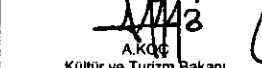
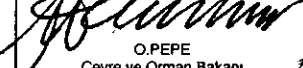
Madde 49- (1) Bu Kanun 1/4/2005 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 50- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Eki

RECEP TAYYİP ERDOĞAN
BAŞBAKAN

 A. GÜL Dışişleri Bak. ve Başb. Yrd.	 A. ŞENER Devlet Bak. ve Başb. Yrd.	 M.A. ŞAHİN Devlet Bak. ve Başb. Yrd.	 B. ATALAY Devlet Bakanı
 A. BABACAN Devlet Bakanı	 M. AYDIN Devlet Bakanı	 A. AKSÜ Devlet Bakanı V.	 K. TÜZMEN Devlet Bakanı
 C. ÇİÇEK Adalet Bakanı	 M.V. GÖNÜL Milli Savunma Bakanı	 A. AKSU İçişleri Bakanı	 K. UZAKITAN Maliye Bakanı
 H. ÇELİK Millî Eğitim Bakanı	 Z. F. GEZEN Bayındırlık ve İşleri Bakanı	 A. AKDAĞ Sağlık Bakanı	 B. YILDIRIM Ulaştırma Bakanı
 S. GÜÇLÜ Tarım ve Köylere Bakanı	 M. BAŞESGİOĞLU Çalışma ve Sos. Gv. Bakanı	 A. COŞKUN Sanayi ve Ticaret Bakanı	 M.H. GÜLER En. ve Tab. Kay. Bakanı
 A. KOC Kültür ve Turizm Bakanı	 O. PEPE Çevre ve Orman Bakanı		

Dosya No.

101-1066

292